

Bruxelles, den 7.7.2023
COM(2023) 446 final

Henstilling med henblik på

RÅDETS AFGØRELSE

**om godkendelse af Det Europæiske Atomenergifællesskabs udtræden af
energichartertraktaten**

BEGRUNDELSE

1. FORSLAGETS GENSTAND

Denne henstilling vedrører afgørelsen om at trække Euratom ud af energichartertraktaten i overensstemmelse med traktatens artikel 47. Denne henstilling foreslås samtidig med Kommissionens forslag om at trække Unionen ud af energichartertraktaten i overensstemmelse med artikel 47 i denne traktat.

2. BAGGRUND FOR FORSLAGET

• Energichartertraktaten

Energichartertraktaten er en multilateral handels- og investeringsaftale, der finder anvendelse på energisektoren, og som blev undertegnet i 1994 og trådte i kraft i 1998. Energichartertraktaten indeholder bestemmelser om investeringsbeskyttelse, handel med og transit af energimaterialer og -produkter samt tvistbilægelsesmekanismer. Med energichartertraktaten fastlægges også en ramme for det internationale samarbejde på energiområdet mellem de 54 kontraherende parter. Euratom er kontraherende part i ECT¹ sammen med Den Europæiske Union, 26 EU-medlemsstater (pr. 8. maj 2023)² samt Japan, Schweiz, Tyrkiet og de fleste lande på Vestbalkan og det tidligere Sovjetunionen med undtagelse af Rusland³ og Belarus⁴.

• ECT's modernisering: Processens resultat og status

Da der ikke er foretaget nogen væsentlig ajourføring af energichartertraktaten siden 1990'erne, er traktaten blevet stadig mere forældet. Den er også blevet en af de mest retligt omstridte investeringsaftaler i verden med EU's medlemsstater som de primære mål for krav fra investorer, som for de flestes vedkommende er fra andre EU-lande. Som følge heraf blev der indledt en moderniseringsproces i november 2018. Energicharterkonferencen godkendte først en liste over emner til drøftelse, hovedsagelig vedrørende bestemmelserne om investeringsbeskyttelse. EU foreslog derefter at fjerne denne beskyttelse af investeringer i fossile brændsler for at bringe energichartertraktaten i overensstemmelse med Parisaftalen.

Efter 15 multilaterale forhandlingsrunder, der fandt sted mellem juli 2019 og juni 2022, blev der opnået principiel enighed om at afslutte forhandlingerne på Energicharterkonferencens ekstraordinære møde, der blev afholdt den 24. juni 2022 i Bruxelles.

Forhandlingsresultatet anses af Kommissionen for at være i overensstemmelse med mandatet fra Rådet.

Der blev foretaget en juridisk gennemgang af den reviderede tekst til ECT og dens bilag, og de endelige udkast til afgørelser, der indeholder de reviderede tekster og de nærmere bestemmelser for deres ikrafttræden (samlet benævnt "moderniseringspakken"), blev den 19.

¹ Rådets og Kommissionens afgørelse 98/181/EF, EKSF, Euratom af 23. september 1997 om De Europæiske Fællesskabers indgåelse af energichartertraktaten og energicharterprotokollen om energieffektivitet og de hermed forbundne miljøaspekter (EFT L 69 af 9.3.1998, s. 1).

² Alle med undtagelse af Italien, som ensidigt trak sig ud i 2015. Frankrig, Tyskland og Polen indledte også en udtrædelsesprocedure i december 2022, som vil føre til deres faktiske udtræden af energichartertraktaten senest i december 2023.

³ På Energicharterkonferencens ekstraordinære møde den 24. juni 2022 blev Den Russiske Føderations observatørstatus suspenderet.

⁴ På Energicharterkonferencens ekstraordinære møde den 24. juni 2022 blev Belarus' observatørstatus og Belarus' midlertidige anvendelse af energichartertraktaten suspenderet.

august 2022 delt med alle kontraherende parter – herunder EU, Euratom og alle EU-medlemsstater, der er kontraherende parter i ECT.

Hensigten var dengang at opstille en liste over "moderniseringspakken" til vedtagelse på energicharterkonferencens 33. møde den 22. november 2022. Med henblik herpå forelagde Kommissionen forslag til to afgørelser i henhold til artikel 218, stk. 9, i TEUF og artikel 101 i Euratomtraktaten for at fastlægge den holdning, der skal indtages på EU's og Euratoms vegne på energicharterkonferencens 33. møde. Samtidig vedtog Kommissionen en meddelelse, hvori den fremhævede behovet for at fjerne risikoen for konflikt mellem traktaterne og ECT således som fortolket af nogle voldgiftsretter, som har fastslået, at ECT finder anvendelse på tvister inden for EU. Denne fortolkning ville, hvis den blev bekræftet af domstolene i et tredjeland, de facto blive til en retlig konflikt, fordi voldgiftskendelser, der er i strid med EU-retten, ville cirkulere i tredjelandes retsordener. I de forslag, der blev forelagt Rådet, blev det foreslået, at EU og Euratom støtter vedtagelsen af "moderniseringspakken" på energicharterkonferencens 33. møde. Disse forslag blev imidlertid ikke vedtaget af Rådet, da et blokerende mindretal på fire medlemsstater (Tyskland, Frankrig, Spanien og Nederlandene) undlod at stemme på mødet i Coreper den 18. november 2022. Som følge heraf blev "moderniseringspakken" taget af dagsordenen for energicharterkonferencens 33. møde, og moderniseringen af energichartertraktaten blev ikke vedtaget. I mellemtiden finder den nuværende, ikkemoderniserede traktat fortsat anvendelse på EU, Euratom og alle de medlemsstater, der er parter i ECT i deres forbindelser med andre kontraherende parter. Desuden fortsættes procedurer med henblik på at opnå og fuldbyrde kendelser afsagt af domstole, der angiveligt er oprettet i henhold til artikel 26 i ECT, i tvister inden for EU med uformindsket styrke.

- **Den nuværende situation og den foreslåede vej frem**

I mangel af EU- og Euratom-afgørelser kan EU og Euratom ikke deltage i en afstemning om godkendelsen af moderniseringspakken på et møde i energicharterkonferencen. Når EU og Euratom stemmer på en ECT-konference, har de som hovedregel et antal stemmer, der svarer til antallet af de medlemsstater, der er kontraherende parter i ECT. Uden EU's og Euratoms deltagelse i en sådan afstemning er der ikke et beslutningsdygtigt antal stemmer til stede på konferencen, og moderniseringspakken kan ikke godkendes.

Der er ikke kvalificeret flertal i Rådet for en EU- eller Euratom-afgørelse, der ville give EU og Euratom mulighed for at deltage i afstemningen på et møde i energicharterkonferencen om støtte til godkendelsen af moderniseringspakken.

Uanset spørgsmålet om energicharterkonferencens godkendelse af moderniseringspakken vil ikrafttrædelsen eller den midlertidige anvendelse af en moderniseret traktat desuden kræve godkendelse fra Europa-Parlamentet, som klart har erklæret, at det ikke støtter reformen af traktaten, og opfordrer EU og medlemsstaterne til at organisere en koordineret udtræden af ECT⁵.

Der er derfor ingen juridisk og/eller institutionel mulighed for at godkende en modernisering af ECT, og som kan få virkning, hvilket er en forudsætning for, at EU/Euratom kan forblive part i traktaten.

At forblive kontraherende part i den nuværende, ikkemoderniserede ECT, er ikke en mulighed for EU/Euratom eller dets medlemsstater. Den nuværende, ikkemoderniserede traktat, er ikke i overensstemmelse med EU's investeringspolitik og -lovgivning og med EU's energi- og klimamål.

⁵ Europa-Parlamentets beslutning af 24. november 2022 om modernisering af energichartertraktaten

Traktatens bestemmelser om investeringsbeskyttelse, herunder mekanismerne for tvistbilæggelse mellem investorer og stater, er ikke i overensstemmelse med EU's tilgang til investeringsbeskyttelse. Navnlig er den ikkemoderniserede ECT uforenelig med princippet om EU-retten autonomi, da den ikke omfatter nogle af de garantier, som Domstolen udpegede i CETA-udtalelsen, med henblik på at konkludere, at voldgiftskendelserne ikke ville have "en virkning, der fører til, at EU-institutionerne forhindres i at fungere i overensstemmelse med Unionens forfatningsmæssige ramme"⁶.

Desuden passer den beskyttelse, der gives til fossile brændstoffer på de ovenfor beskrevne betingelser og i en ubegrænset periode, ikke med EU's mål som defineret i den europæiske grønne pagt, REPowerEU-planen eller klimaloven – dvs.: fremskynde overgangen fra fossile brændstoffer til vedvarende energi, opnå større energiuafhængighed, sikre EU's energisikkerhed og ikke mindst opfylde forpligtelsen til at reducere emissionerne med mindst 55 % inden 2030 og opnå klimaneutralitet senest i 2050.

Som følge heraf er EU's og Euratoms udtræden af ECT den eneste mulige løsning.

2. RETSGRUNDLAG, NÆRHEDSPRINCIPPET OG PROPORCIONALITETSPRINCIPPET

• Forslagets art og baggrund

Kommissionens forslag vedrører en rådsafgørelse om godkendelse af Euratoms udtræden af energichartertraktaten i henhold til artikel 47, stk. 1, i samme traktat (samtidig med EU's parallelle udtræden).

Rådets godkendelse af en sådan afgørelse vil gøre det muligt for Kommissionen at afslutte processen ved at vedtage afgørelsen om afslutning af Euratoms udtræden og ved at bemyndige kommissionsmedlemmet til at give skriftlig meddelelse til depositaren for energichartertraktaten (dvs. Republikken Portugal) om dens udtræden af traktaten i henhold til artikel 47, stk. 1, i ECT.

I henhold til artikel 47, stk. 2, i ECT får Euratoms udtræden virkning ved udløbet af et år efter datoen for depositarens modtagelse af meddelelsen eller på en senere dato, som måtte være angivet i meddelelsen om udtrædelsen.

I henhold til artikel 47, stk. 3, i ECT finder bestemmelserne i ECT fortsat anvendelse på investeringer, der foretages i Euratom af investorer fra andre kontraherende parter eller i de andre kontraherende parter af Euratoms investorer i en periode på 20 år fra datoen for Euratoms udtræden af ECT. Artikel 47, stk. 3, i ECT vil ikke have **nogen indvirkning** på forbindelserne inden for EU, som ECT aldrig har været gældende for, ikke og vil aldrig finde anvendelse, herunder artikel 47, stk. 3, men som bemærket i ovennævnte meddelelse er der en risiko for retlige konflikter, som skal fjernes. Kommissionen er fortsat af den opfattelse, at det mest hensigtsmæssige svar er at vedtage et instrument, der er en "efterfølgende aftale mellem parterne om fortolkningen af traktaten eller anvendelsen af dens bestemmelser" som omhandlet i artikel 31, stk. 3, litra a), i Wienerkonventionen om traktatretten (Wienerkonventionen om traktatretten,) mellem medlemsstaterne, Unionen og Euratom. Kommissionen vil derfor fortsætte forhandlingerne om teksten til en sådan aftale, som, når de er afsluttet, vil blive behandlet i et forslag om indgåelse af den efterfølgende aftale på Unionens og Euratoms vegne. Kodificeringen af EU's og dets medlemsstaters fortolkning i en særskilt traktat (hvilket er muligt på grund af forpligtelsernes bilaterale karakter) er så meget desto mere presserende uden moderniseringen af ECT, som ville have indlejret både i selve

⁶ Udtalelse 1/17: præmis 152-161.

teksten og via en klausul om "større sikkerhed", alle kontraherende parters forståelse af, at dens artikel 26 ikke finder anvendelse inden for EU.

- **Retsgrundlag**

Principper

I henhold til Euratomtraktatens artikel 101, særlig stk. 1 og 2: "*Inden for rammerne af sin kompetence kan Fællesskabet indgå aftaler eller overenskomster med et tredjeland, en international organisation eller en statsborger fra et tredjeland. "Forhandlingerne om disse aftaler eller overenskomster føres af Kommissionen i overensstemmelse med Rådets direktiver; de indgås af Kommissionen med Rådets godkendelse, der gives med kvalificeret flertal."*

Princippernes anvendelse på det foreliggende tilfælde

Euratom tilsluttede sig energichartertraktaten på grundlag af artikel 101 i Euratomtraktaten. Euratoms afgørelse om at opsig og udtræde af en international aftale er en måde at udøve den samme beføjelse i henhold til denne artikel på. Denne afgørelse skal derfor vedtages på samme retsgrundlag og efter samme procedure som en afgørelse om at indgå aftalen på Euratoms vegne. Med Euratoms opsigelse af og udtræden af energichartertraktaten kræves det derfor, at der vedtages en rådsafgørelse og en kommissionsafgørelse om indgåelse på grundlag af Euratomtraktatens artikel 101, stk. 2.

Henstilling med henblik på

RÅDETS AFGØRELSE

om godkendelse af Det Europæiske Atomenergifællesskabs udtræden af energichartertraktaten

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Atomenergifællesskab, særlig artikel 101, stk. 2,

under henvisning til forslag fra Europa-Kommissionen, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Energichartertraktaten ("aftalen") blev indgået af Det Europæiske Atomenergifællesskab ved Rådet og Kommissionens afgørelse 98/181/EF, EKSF, Euratom⁷ og trådte i kraft den 16. april 1998.
- (2) Da der ikke er foretaget nogen væsentlig ajourføring af aftalen siden 1990'erne, er aftalen blevet stadig mere forældet.
- (3) I 2019 indledte de kontraherende parter i aftalen forhandlinger med henblik på at modernisere aftalen for at bringe den i overensstemmelse med principperne i Parisaftalen⁸, kravene om bæredygtig udvikling og bekæmpelse af klimaændringer samt med moderne standarder for investeringsbeskyttelse.
- (4) De kontraherende parter afsluttede forhandlingerne den 24. juni 2022. Det forhandlede resultat skulle vedtages på energicharterkonferencens 33. møde den 22. november 2022.
- (5) Forud for konferencens møde var Fællesskabet ikke i stand til at nå frem til en fælles holdning til aftalens modernisering.
- (6) Da der ikke foreligger en holdning fra Fællesskabet, er det umuligt at vedtage den moderniserede aftale på energicharterkonferencen. Den nuværende, ikkemoderniserede aftale finder fortsat anvendelse på Fællesskabet, selv om den ikke er i overensstemmelse med Unionens investeringspolitik og -lovgivning, herunder navnlig princippet om EU-rettens autonomi, og med Unionens energi- og klimamål.
- (7) Da der ikke findes et alternativ, bør Fællesskabet trække sig ud af aftalen. I henhold til artikel 101, stk. 2, i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Atomenergifællesskab træffer Kommissionen afgørelsen om tilbagetrækning med forbehold af Rådets godkendelse. Det er derfor nødvendigt at vedtage en afgørelse om godkendelse af Fællesskabets udtræden af aftalen —

⁷ Rådets og Kommissionens afgørelse 98/181/EF, EKSF, Euratom af 23. september 1997 om De Europæiske Fællesskabers indgåelse af energichartertraktaten og energicharterprotokollen om energieffektivitet og de hermed forbundne miljøaspekter (EFT L 69 af 9.3.1998, s. 1).

⁸ EUT L 282 af 19.10.2016, s. 4.

VEDTAGET DENNE AFGØRELSE:

Artikel 1

Det Europæiske Atomenergifællesskabs udtræden af energichartertraktaten godkendes.

Udfærdiget i Bruxelles, den [...].

*På Rådets vegne
Formand*